

การประโคมย่ำยาม

“ย่ำ” เป็นคำกริยา ท่านอาจค้นหาคำว่า ย่ำเท้า ซึ่งคือการเหยียบหนัก ๆ ซ้ำ ๆ กัน อยู่กับที่ อีกกรณีหนึ่ง ถ้าเป็นการตีกลองหรือตีฆ้องถี่ ๆ หลายครั้งเพื่อบอกเวลาสำหรับเปลี่ยนยาม เรียกว่า ย่ำกลอง ย่ำฆ้อง ย่ำยาม ก็เรียก ถ้ากระทำในเวลาเช้า เรียกว่า ย่ำรุ่ง (ราว ๖ น.) ถ้ากระทำในเวลาค่ำ เรียกว่า ย่ำค่ำ (ราว ๑๘ น.)

“ยาม” เป็นการแบ่งช่วงเวลาในแต่ละวัน ยามละ 3 ชั่วโมง วันหนึ่งจะมี 8 ยาม

“ประโคม” เป็นการบรรเลงดนตรีเพื่อเป็นสัญญาณในพิธีใดๆ เพื่อสักการะ บูชา หรือยกย่อง เป็นต้น

ดังนั้น **“การประโคมย่ำยาม”** จึงเป็นการบรรเลงดนตรีเพื่อสักการบูชา และบอกเวลาปฏิบัติงาน โดยมีระยะห่างกัน 3 ชั่วโมง เริ่ม 06.00 น. จนถึง 03.00 น. เป็น 8 ครั้งในแต่ละวัน (มติชนออนไลน์ 11 พ.ย.2559)

ในงานพระราชพิธี *สวดพระอภิธรรม* พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดีจักรีนฤเบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มอบหมายให้กรมศิลปากรนำวงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องใหญ่ เข้าประโคมย่ำยามร่วมกับวงประโคมของสำนักพระราชวัง จนครบ ๑๐๐ วัน เริ่มวันศุกร์ที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ โดยกำหนดให้ประโคมวันละ ๖ ครั้ง ดังนี้

ประโคมย่ำยาม ครั้งที่ ๑ เวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา

ประโคมย่ำยาม ครั้งที่ ๒ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา

ประโคมย่ำยาม ครั้งที่ ๓ เวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา

ประโคมย่ำยาม ครั้งที่ ๔ เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

ประโคมย่ำยาม ครั้งที่ ๕ เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

ประโคมย่ำยาม ครั้งที่ ๖ เวลา ๒๑.๐๐ นาฬิกา

การประโคมย่ำยาม มีขั้นตอนการประโคมดังนี้

วงประโคมลำดับที่ ๑ วงสังข์แตรกับวงปี่โฉมกลองชนะ(ประโคมสลับต่อเนื่องกัน)

เริ่มด้วย ประโคมมโหรีทีก (ตีประโคมตลอดเวลาจนกระทั่งจบการประโคมลำดับที่ ๑) วงสังข์แตร ประโคมเพลงสำหรับบท จบแล้ว วงปี่โฉมกลองชนะ ประโคมเพลงพญาโศกกลอยลมเมื่อจบกระบวนเพลงแล้ว วงสังข์แตร ประโคมเพลงสำหรับบท อีกครั้ง ต่อด้วยวงปี่โฉมกลองชนะ ประโคมเพลงพญาโศกกลอยลมอีกครั้งหนึ่งจบกระบวนเพลง และวงสังข์แตร ประโคมเพลงสำหรับบทครั้งสุดท้าย เป็นการจบการประโคมลำดับที่ ๑

วงประโคมลำดับที่ ๒ วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องใหญ่ ประโคมเพลงเรื่องนางหงส์ประกอบด้วยเพลงพรหมณ์เก็บหัวแหวน เพลงสาวสอดแหวน เพลงกระบอกทอง เพลงคู่แมลงวันทอง และเพลงแมลงวันทอง เป็นเพลงสุดท้าย เมื่อประโคมจบ เป็นการเสร็จการประโคมย่ำยาม ๑ ครั้ง

ข้อมูลอ้างอิงและภาพประกอบจาก : พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, [เว็บไซต์ มติชนออนไลน์](#)